

Hidden Women in Tanach by Cantor Arik Wollheim

Serach

1. **בראשית מו, יז**
" ובְּנֵי אֶשֶׁר, יִמְנָה וַיִּשְׂוּהָ וַיִּשְׂוּי וּבְרִיעָה--וַשְּׂרַח אַחֲתָם..."
2. **במדבר כ"ו, מו**
" וְשֵׁם בֵּת-אֶשֶׁר, שְׂרַח."
3. **דברי הימים א ז, ל**
"בְּנֵי אֶשֶׁר, יִמְנָה וַיִּשְׂוּהָ וַיִּשְׂוּי וּבְרִיעָה--וַשְּׂרַח אַחֲתָם."
4. **אונקלוס במדבר כו מו**
"ושום בת אתת (אשת) אשר סרח"
5. **רמב"ן במדבר כ"ו מ"ו**
"...ויהיה טעם 'ושרח אחותם' כי היתה אחות בניו לא בתו"
6. **ספר הישר "וישב" פרשה א-צ ב**
" אשר נשא את עדון בת אפלל בן חדד בן ישמעאל לאשה. ותמת עדון – אין לה ולד. ויהי אחרי מות עדון וילך אשר אל עבר הנהר ויקח את הדורה בת אבימאל בן עבר בן שם לו לאשה. והערה בייתה לראשונה אשה למלכיאל בן עילם בן שם. ותלד הדורה למלכיאל ותקרא שמה סרח. וימת מלכיאל ויקח אשר את הדורה לו לאשה ויביאה ארצה כנען, ויבא גם את סרח בתה עימה והיא בת שלוש שנים, ותגדל הנערה בבית יעקב. והנערה טובת מראה ותלך בדרכי בני יעקב הקדושים, לא חיסרה דבר ויתן לה ה' חכמה ושכל"
7. **שו"ת חיים שאל ח"א ס' מא**
"דשרח נתגדלה אצל אשר ולהכי חשיבא כבתו...דאשר גדל לשרח בת אשתו לכך נקראה בתו..."
8. **פסקי דין רבניים חלק ו' עמק לא**
"דשרח בת אשר, שיתכן שלא היו לו בנות משלו, על כן חיבבה כאילו היתה בתו...דכיוון שאין לו בנים ובנות משלו, לא נפלאת היא שיחבב זו שמגלה ומפרנסה כאילו היתה בתו, וקורא עליה את שמו..."
9. **בראשית מו כז**
" כָּל-הַנֶּפֶשׁ לְבֵית-יַעֲקֹב הִבָּאָה מִצְרַיִמָּה, שְׁבַעִים."
10. **פסיקתא דרב כהנא פרשה יא**
" ר' יוחנן הוה יתיב ודריש 'כל הנפש...שבעים' ויוסף ושני בניו. והא אינון חסרים חדא. ר' לוי בשם ר חמא בר חנינא: זו יוכבד שנולדה על פילי (גבולי) מצרים ויש אומרים שרח בת אשר השלימה מניין של ישראל, אמוני אנוכי השלמתיה מנאמן לנאמן, א"ר תנחום בן חלינאי: הקב"ה נכנס עמהם בעצמו..."
11. **בראשית רבתי לבראשית כג, א (עמ 101-100)**
"כ"ב נשים כשרות היו בעולם ואלו הן: שרה, רבקה, רחל, לאה, סרח בת אשר, יוכבד, מרים, בתיה בת פרעה, דבורה, צלולפנית אשת מנוח, חנה, אביגיל, מיכל, בת שבע, אבישג, חולדה הנביאה, יעל אסתר..."
12. **רש"י במדבר כו מו**
"לפי שהיתה קיימת בחיים מנאה כאן"
13. **אוצר המדרשים (אייזנשטיין) עמ לה**
"סרח בת אשר, בעבור שאמרה ליעקב יוסף חי אמר לה יעקב: זה הפה שבשרני על יוסף שהוא חי, לא יטעום טעם מות"
14. **שמואל ב פרק כ**
"א וְשֵׁם נְקָרָא אִישׁ בְּלִיעֵל, וְשֵׁמוֹ שָׁבַע בֶּן-בְּכָרִי--אִישׁ יְמִינִי; וַיִּתְקַע בְּשֹׁפָר, וַיֹּאמֶר אֵין-לָנוּ חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא נִחְלָה-לָנוּ בְּכָן-יְשִׁי--אִישׁ לְאֶהֱלִיו, יִשְׂרָאֵל. ב. וַיַּעַל כָּל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל, מֵאֲחֵרֵי דָוִד, אַחֲרֵי, שָׁבַע בֶּן-בְּכָרִי; וְאִישׁ יְהוּדָה דָּבָקוּ בְּמִלְכָם, מִן-הַיָּרְדֵן וְעַד-יְרוּשָׁלַם. ג. וַיָּבֵא דָוִד אֶל-בֵּיתוֹ, יְרוּשָׁלַם, ... וַיֹּאמֶר דָּוִד, אֶל-אֲבִישׁי, עֲתָה יֵרַע לָנוּ שָׁבַע בֶּן-בְּכָרִי, מִן-אֲבִישָׁלוֹם; אֲתָה קַח אֶת-עַבְדֵי אֲדֹנָי, וְרַדְף אַחֲרָיו--פֶּן-מִצָּא לּוֹ עֲרִים בְּצִרּוֹת, וְהִצִּיל עֵינָיו. ד. וַיֵּצְאוּ אַחֲרָיו אַנְשֵׁי יוֹאָב, וְהַפְּרָתִי וְהַפְּלָתִי וְכָל-הַגִּבּוֹרִים; וַיֵּצְאוּ, מִירוּשָׁלַם, לְרַדְף, אַחֲרֵי שָׁבַע בֶּן-בְּכָרִי. ח. הֵם, עִם-הָאָבֶן הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן, וְעַמְשָׂא, בָּא לְפָנֶיהֶם; וַיּוֹאֵב חֲגוּר מְדוּ לְבָשׁוֹ, וְעָלוּ חֲגוּר חֲרָב מִצְמַדְתָּ עַל-מִתְנֵיוֹ בְּתַעֲרָה, וְהוּא יָצָא, וַתִּפֹּל. ... וַיּוֹאֵב, וְאֲבִישׁי אַחִיו, רַדְף, אַחֲרֵי שָׁבַע בֶּן-בְּכָרִי. יא. וְאִישׁ עֶמֶד עָלָיו, מִנְעֲרֵי יוֹאָב; וַיֹּאמֶר, מִי אֲשֶׁר חָפֵץ בְּיוֹאָב וּמִי אֲשֶׁר-לְדָוִד--אַחֲרֵי יוֹאָב... יד. וַיַּעֲבֹר בְּכָל-

שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל, אֲבֵלָה וּבֵית מַעֲכָה--וְכָל-הַבְּרִיּוֹת; וַיִּקְלְהוּ (וַיִּקְהָלוּ), וַיָּבֹאוּ אֶף-אֲחֵרָיו. טו וַיָּבֹאוּ וַיִּצְרוּ עָלָיו, בְּאֲבֵלָה בֵּית הַמַּעֲכָה, וַיִּשְׁפְּכוּ סִלְלָה אֶל-הָעֵיר, וַתַּעֲמַד בְּחָל; וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר אֶת-יֹאבֵב, מִשְׁחִיתֶם לְהַפִּיל הַחוּמָה. טז וַתִּקְרָא אִשָּׁה חֲכָמָה, מִן-הָעֵיר; שָׁמְעוּ שְׁמֵעוּ, אָמְרוּ-נָא אֶל-יֹאבֵב, קָרֵב עַד-הַנְּהָ, וְאֲדַבְּרָה אֵלָיִךְ. יז וַיִּקְרַב אֵלֶיהָ, וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַאֲתָה יֹאבֵב וַיֹּאמֶר אָנֹכִי; וַתֹּאמֶר לוֹ, שְׁמַע דְּבָרֵי אֲמַתְךָ, וַיֹּאמֶר, שְׁמַע אֲנֹכִי. יח וַתֹּאמֶר, לְאִמְרָתִי: דַּבֵּר יַדְּבָרוּ בְּרֵאשִׁיטָה לְאִמְרָתִי, שְׂאוֹל יִשְׂאֲלוּ בְּאֲבֵל וְכֵן הִתְמָו. יט אֲנֹכִי, שְׁלָמִי אֲמוּנֵי יִשְׂרָאֵל; אֲתָה מִבְּקָשְׁךָ, לְהַמִּית עֵיר וְאִם בְּיִשְׂרָאֵל--לְמָה תִּבְלַע, נַחֲלַת הַנְּהָ. כ וַיַּעַן יֹאבֵב, וַיֹּאמֶר: חֲלִילָה חֲלִילָה לִי, אִם-אֲבֵלַע וְאִם-אֲשַׁחֵת. כא לֹא-כֵן הִדְבַרְתָּ, כִּי אִישׁ מִהָר אֲפָרַיִם שָׁבַע בְּךָ-בְּכָרִי שָׁמוֹ נִשְׂאָ יָדוֹ בְּמִלְחָה בְּדוֹד--תָּנוּ-אֹתוֹ לְבָדוֹ, וְאַלְכֶה מֵעַל הָעֵיר; וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל-יֹאבֵב, הִנֵּה רֵאשִׁוּ מִשְׁלַח אֵלָיִךְ בְּעַד הַחוּמָה. כב וַתְּבֹא הָאִשָּׁה אֶל-כָּל-הָעָם בְּחֲכָמָתָהּ, וַיִּכְרְתוּ אֶת-רֵאשִׁיטָה שָׁבַע בְּךָ-בְּכָרִי וַיִּשְׁלְכוּ אֶל-יֹאבֵב, וַיִּתְקַע בַּשֶּׁפָר, וַיִּפְצְאוּ מֵעַל-הָעֵיר אִישׁ לְאֵהָלָיו; וַיֹּאבֵב שָׁב יְרוּשָׁלַם, אֶל-הַמֶּלֶךְ."

15. רד"ק שמואל ב כ כ

"מי היתה אשה זאת? סרח בת אשר, אמרה: דבר ידברו בראשונה שאול יבאבל וכן התמו, כאן תמו דברי תורה, כלומר תמו דברי תורה כאן שאין יודעים אותן, אני שמעתי דבר זה ממשה רבינו כשהיו באים להלחם על עיר, שיהיו פותחין לשלום. שלמי אמוני ישראל- אני השלמתי נאמן לנאמן, ע"י נגלה ארונו של יוסף למשה, אני הגדתי ליעקב כי יוסף חי, ותימה הוא, אם האריכה ימים כל כך סרח בת אשר, אעפ"י שראינו שהאריכה ימים רבים, שהרי נמנית עם באי מצרים ונמנית עם באי הארץ, והיו שנותיה אז לפחות מאתיים וחמשים שנה."

16. ילקוט שמעוני משלי רמז תתקסד

"פיה פתחה בחכמה-אשה חכמה שדברה עם יואב, וסרח בת אשר היתה"

17. ילקוט שמעוני שמואל ב' כ טז

"וכל העם אשר את יואב משחיתים להפיל החומה כיון שהרגישה שרח התילה צועקת: קראו לי ליואב א"ל: האתה יואב אתה הוא חכם שהכתוב מקלסך: יושב בשבת תחכמוני, לא קראת בתורה: כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום. לא היה לך לעשות כן, דבר ידברו בראשונה לאמר שאול ישאלו, וקראת אליה לשלום, למה תבלע נחלת ה' כיון ששמע כן נתיירא. ויאמר יש כאן צורך, שנאמר: [ויען יואב] ויאמר (יואב) חלילה. א"ל יואב: לא כן הדבר כי איש מהר אפרים, אדם בעל מום עובד ע"ז, שנאמר: ושם נקרא איש בליעל ושמו בשבע בן בכרי. א"ל: אנכי שלומי אמוני ישראל אני הוא ששלמתי מנין כל ישראל! שנאמר: ושם בת אשר שרח, אלא עמוד במקומך, אני עושה שלום, שנאמר: הנה ראשו מושלך אליך. וכך הייתה בטוחה בעצמה שהיא נותנת ראשו ליואב! אלא ראה מה עשתה? ותבוא האשה אל כל העם בחכמתה אמרה להם: הו ידעין שיואב וכל ישראל עומדים מבחוץ להרגנו לבנינו ולבנותינו! אמרו: למה? אמרה להם: מאה בני אדם מבקש ליטול וילך, אמרו לה: יטול!"

חזרה ואמרה: אינו מבקש אלא חמישים, יטול! חזרה ואמרה: אינו מבקש אלא אחד שבע בן בכרי. מיד כששמעו כן הלכו וכרתו את ראשו, עליה אמר שלמה בחכמתו: טובה חכמה מכלי קרב טובה הייתה חכמתה של שרח מכלי קרב שהיה ביד יואב."

18. ילקוט שמעוני שמואל ב רמז קנב

"ר' יוחנן הוה יתיב ודריש: כיצד המים עשויים לישראל כחומה? דרש ר' יוחנן: כהדין קניקיליא אודיקת סרח בת אשר, ואמרת: תמן הוינא, ולא הויין אלא כאלין אמפוטמא."

19. שו"ת תורה לשמה ס' תקכב

"והנה ידוע כי שרח בת אשר לא מתה אלא נכנסה בחיים לגן עדן"

20. תרגום יונתן בראשית מו יז

"וְשָׂרַח אֲחֵתְהוֹן דְּאִידְבְּרִית כִּד הִיא קְיִמָּא לְגִינוּנִיתָא עַל דְּבִשְׂרַת לְיַעֲקֹב דְּיוֹסֵף קָיִים הִיא שְׂיִזְיַבַּת לְיַתְבִּי אָבֵל מְדִין קְטוֹל בְּיוֹמֵי יֹאבֵב"

21. י"ד אייזנשטיין אוצר המדרשים ע' תקה

"עשרה שלא טעמו טעם מיתה ואלו הן: בתיה בת פרעה, שרח בת אשר, שלושה בני קרח, חנוך ומתושלח ואליהו ומשיח וריב"ל"

22. י"ד אייזנשטיין אוצר המדרשים ע' תקה

תשעה ירדו לגן-עדן בחייהן ואלו הן: בנימין בן יעקב, וכלאב בן דוד, ושרח בת אשר, ובתיה בת פרעה, אליעזר עבד אברהם, ועבד מלך הכושי, ומשיח, ואליהו, ויעבץ בן בנו של ר' יהודה הנשיא, ויש אומרים אף ר' יהושע בן לוי"

23. מדרש הגדול בראשית מה כז

"אמרו: אם אנו אומרים לו תחילה: יוסף קים! שמא תפרח נפשו. מה עשו? אמרו לשרח בת אשר, לכי אימרי לאבינו יעקב שיוסף קיים והוא במצרים. מה עשתה? המתינה לו עד שהוא עומד בתפילה ואמרה בלשון תימה: 'יוסף במצרים, יולדו על ברכים מנשה ואפרים' פג ליבו כשהוא עומד בתפילה, כיוון שהשלים ראה העגלות מיד 'ותחי רוח יעקב אביהם'

24. דרך ארץ זוטא א'

"קודם שנכנסו אל אביהם, שלחו וקראו אחר שרח בת אשר, שהייתה אהובת בית אבא, מיטיבה נגן ומשיבה נפש יעקב בנועם שירתה. ספרו לה הדברים ואמרו לה, דעי וראי כיצד לומר לאבא, שלא תצא נפשו מבשורת פתאום. מה עשתה שרח? המתינה ליעקב וכו'...עמדה לה שרח ומנעימה קולה וחורזת חרוזים לאמר: יוסף במצרים וילדו לו על ברכים...וכו' "

25. ספר הישר פ' יגש

"ויבואו עד גבול הארץ וימרו איש אל רעהו מה נעשה בדבר הזה לפני אבינו". כי אם נבוא אליו פתאום ונגיד לו הדבר ונבהל מד מדברינו ולא יאבה לשמוע אלינו. וילכו להם עד קרבם אל בתיהם וימצאו את סרח בת אשר יוצאת לקראתם והנערה טובה עד מאד וחכמה ויודעת נגן בכינור. ויקראו אליה ותבוא אליהם ותשק להם ויקחוה ויתנו לה כנור אחד לאמור: בואי נא לפני אבינו וישבה לפנינו. הכי בכינור מדברת ואומרת כדברים האלה לאמור. ויצו אותה ללכת אל ביתם ותקח הכינור ותמהר והלך לפנייהם ותבוא ותשב לפני יעקב. והיטב הכינור ותנגן ותאמר בנועם דבריה יוסף דודי חי הוא וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים ולא מת והוסף ותנגן ותדבר כדברים האלה וישמע יעקב את דבריה ויערב לו. וישמע עוד בדברה פעמיים ושלש ותבוא השמחה בלב יעקב מנועם דבריה ותהי עליו רוח אלהים וידע כי כל דבריה נכונים. ויברך יעקב את סרח בדברה את הדברים האלה לפניו ויאמר אליה: בתי אל ימשול מות בך עד עולם כי החיית רוחי. אך דברי נא עוד לפני כאשר דיברת כי שמחתנו בכל דבריך. ותוסף ותנגן כדברים האלה ויעקב שומע ויערב לו וישמח ותהי עליו רוח אלהים."

26. שמות רבה פרשה ה סימן יג

"ויאמן העם. עשו כמו שאמר הקב"ה (שם ג, יח) ושמעו לקולך. יכול לא האמינו עד שראו האותות? לא, אלא: וישמעו כי פקד ה' על השמועה האמינו ולא על ראית האותות. ובמה האמינו? על סימן הפקידה שאמר להם, שכך היתה מסורת בידם מיעקב, שיעקב מסר הסוד ליוסף ויוסף לאחיו ואשר בן יעקב מסר את הסוד לסרח ועדין היתה היא קימת וכך אמר לה: כל גואל שיבוא ויאמר לבני (שם, שם טז) פקד פקדתי אתכם הוא גואל של אמת. כיון שבא משה ואמר פקד פקדתי אתכם מיד ויאמן העם. במה האמינו, כי שמעו הפקודה. הדא הוא דכתיב: כי פקד ה' את בני ישראל וכי ראה את עוניהם ויקדו וישתחוו. ויקדו על הפקידה וישתחוו על כי ראה את עוניהם."

27. תנחומא קטז א'

"ואשר בן יעקב מסר סוד הגאלה לסרח בת אשר וכשבא משה ואהרון אצל זקני ישראל ועשו האותות לעיניהם הלכו זקני ישראל אצל זקנתן סרח בת אשר ואמרו לה: בא איש ועשה אותות לעינינו כך וכך. אמרה להם אין באותות הללו ממש. אמרו לה והלא אמר לנו פקד פקדתי אתכם. אמרה להם הוא האיש שעתיד לגאול את ישראל ממצרים שכך שמעי מאבא...שנאמר פקד פקדתי אתכם. מיד האמינו העם באלקים ובמשה, שנאמר ויאמן העם וישמעו פקד ה' את בני ישראל."

28. תלמוד בבלי סוטה יג עמ א

"ומנין היה יודע משה רבינו היכן יוסף קבור. אמרו סרח בת אשר נשתיירה מאותו דור. הלך משה אצלה. אמר לה: כלום את יודעת היכן יוסף קבור? אמרה לו ארון של מתכת עשו לו מצרים, וקבעוהו בנילוס הנהר כדי שיתברכו מימיו..."

29. מכילתא בשלח, פתיחתא כד א-ב:

"ומשה מהיכן היה יודע היכן היה יוסף קבור. אמרו סרח בת אשר נשתיירה מאותו הדור והיא הראתה למשה קבר יוסף. אמרה לו במקום הזה שמוהו. עשו לו מצרים ארון של מתכת ושקעוהו בתוך הנילוס."

30. דברים רבא פרשה יא סימן ה'

"ולמה זכה משה שהקדוש ברוך הוא נתעסק עמו אלא בשעה שירד למצרים והגיעה גאולתן של ישראל, כל ישראל היו עסוקים בכסף וזהב ומשה היה מסבב את העיר ויגע שלשה ימים ושלשה לילות למצוא ארונו של יוסף שלא היו יכולים לצאת ממצרים אלא אם יעלו עמהם עצמות יוסף. למה? שכך נשבע להן בשבועה לפני מותו...משנתיגע הרבה פגעה בו סרח בת אשר וראתה משה שהיה עיף מן היגיעה. אמרה לו אדוני משה למה אתה טרוד כ"כ? אמר לה שלשה ימים ושלשה לילות סבבתי את העיר למצוא ארונו של יוסף ואין אני מוצא אותו. אמרה לו: בוא עמי ואראך היכן הוא. הולכה אותו לנילוס, אמרה לו: במקום זה עשו ארון של חמש מאות ככרים והשליכוהו בתוך הנילוס החרטומים והאשפים. וכך אמרו לפרעה: רצונך שלא תצא אומה זו מכאן לעולם? העצמות של יוסף אם לא ימצאו אותן, עד עולם אינם יכולים לצאת."

